

Výskyt a šíření HIV/AIDS v ČR v první polovině roku 2005

HIV/AIDS incidence and spread in the Czech Republic in the first half of 2005

Marie Brůčková, Marek Malý, Jana Vandasová

Souhrn • Summary

V rámci Národního monitorovacího programu HIV/AIDS bylo v 1. pololetí 2005 diagnostikováno 39 nových případů infekce HIV u českých občanů a rezidentů a 8 případů u cizinců. Od začátku monitorovacího programu koncem roku 1985 bylo v ČR registrováno celkem 1000 případů infekce HIV (776 u českých občanů a rezidentů a 224 u cizinců, především z východní Evropy). Nejčastějším způsobem přenosu HIV zůstává v ČR sexuální kontakt (84,1 % všech dosud registrovaných případů). V 1. polovině r. 2005 pokračoval dosavadní mírný vzestup počtu nově diagnostikovaných případů HIV/AIDS v ČR. V publikaci jsou podrobně analyzovány některé další epidemiologické údaje.

Within the National HIV/AIDS Monitoring Programme, 39 new HIV cases were diagnosed in Czech citizens and residents and 8 new HIV cases were detected in foreigners in the first half of 2005. Since the launch of the monitoring programme at the end of 1985 a total of 1000 of HIV cases were recorded in the Czech Republic, of these 776 in Czech citizens and residents and 224 in foreigners originating mostly from Eastern Europe. Sexual contact remains the most frequent way of HIV transmission in the Czech Republic, accounting for 84.1% of the total of cases registered to date. In the first half of 2005, the slight upward trend in newly diagnosed HIV/AIDS cases continued in the Czech Republic. Other epidemiological data are analyzed in detail as well.

Zprávy CEM (SZÚ, Praha) 2005; 14(7): 336–340.

V období od 1. 1. 2005 do 30. 6. 2005 bylo provedeno v ČR ve 158 laboratořích celkem **437 754 testů** na přítomnost infekce HIV u českých občanů a rezidentů. Nově bylo zachyceno 39 případů infekce HIV – 35 u občanů české národnosti a 4 u rezidentů (občanů jiné než české národnosti, kteří dlouhodobě žijí v ČR – graf 1). Celková záchytnost na počet provedených vyšetření u českých občanů a rezidentů je 0,0089 %, tedy stejná jako v minulém roce. Odečteme-li vyšetřování krevních dárců (270 304 provedených testů), mezi kterými nebyl zachycen žádný pozitivní případ, pak se procento zachytu zvýší na 0,023 %.

Regionální distribuci HIV pozitivních případů ukazuje **kartogram**.

Způsob přenosu HIV: Nadále zůstává nejčastějším způsobem přenosu HIV v ČR **sexuální kontakt**. Sexuální přenos HIV tvoří 84,1 % všech HIV infikovaných osob (graf 2). Podíl homo/bisexuálních a heterosexuálních přenosů HIV zůstává více méně stejný, přes 52 % resp. 31 % (graf 3).

Injekční užívání drog dosud není v ČR hlavním způsobem přenosu HIV (celkem okolo 6 % HIV infikovaných se nakazilo s největší pravděpodobností při injekčním užívání drog). Nicméně potenciálně je tato populační skupina možným zdrojem šíření HIV zejména v mladé populaci. Pro detailnější zmapování epidemiologické situace by bylo zapotřebí intenzivnější vyšetřování v populaci injekčních uživatelů drog.

Podíl žen na celkovém počtu HIV infikovaných osob a podíl **gravidních žen** se v 1. pololetí 2005 nezměnil, 14,6 % resp. 6,6 % (graf 4).

Kartogram: HIV INFEKCE V ČESKÉ REPUBLICE
podle kraje bydliště v době první diagnózy HIV
(jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)
Kumulativní údaje ke dni 30. 6. 2005

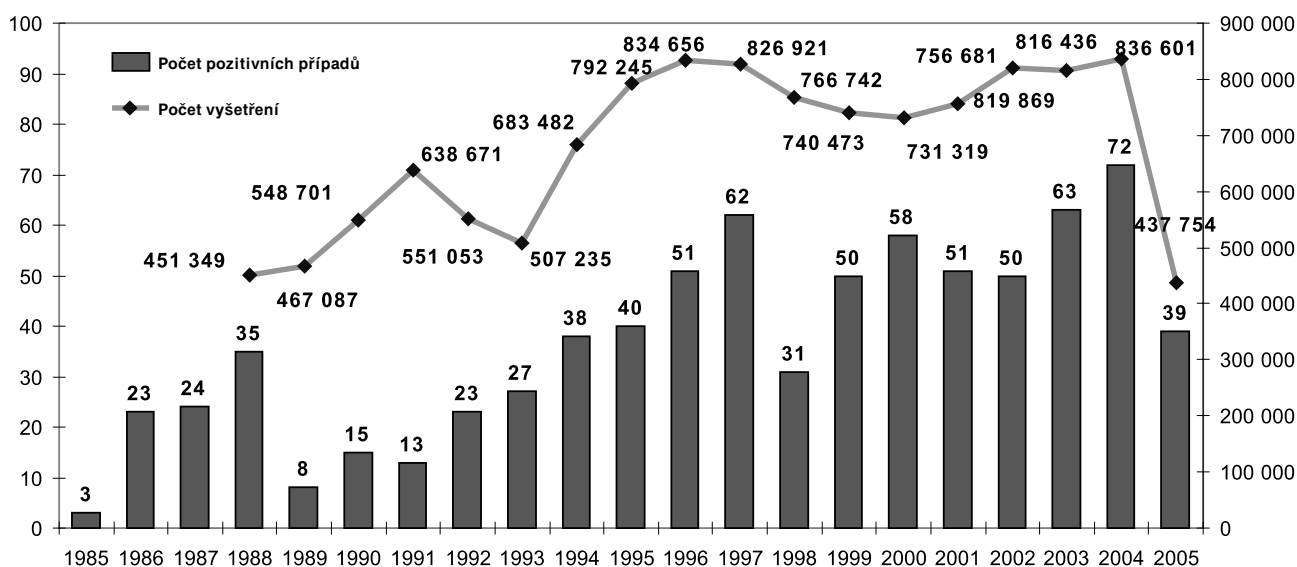

Nový případ **přenosu HIV z matky na dítě** nebyl zjištěn. HIV infikovaným matkám se v tomto období narodily 4 děti, podle dosavadních nálezů u nich nedošlo k přenosu infekce. Při **rutinním vyšetřování gravidních žen** byly zachyceny 2 nové případy infekce HIV (graf 5).

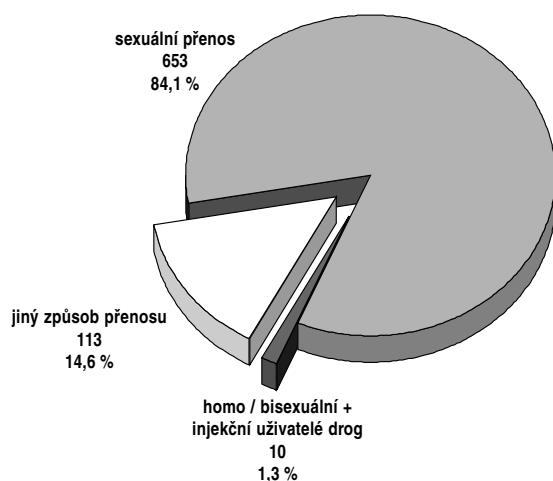
V první polovině roku nebyl, stejně jako v předchozích letech, zjištěn žádný přenos HIV při podání krve či krevních přípravků (setrvalý stav od r. 1987). Při povinném testování **krevních dárců** (darovaných krví) nebyl zjištěn žádný nový případ HIV positivity (graf 6).

Klinický stav nově diagnostikovaných HIV infikovaných osob podle epidemiologické klasifikace případů je různorodý (tab. 1). Nejvyšší počet případů byl zachycen

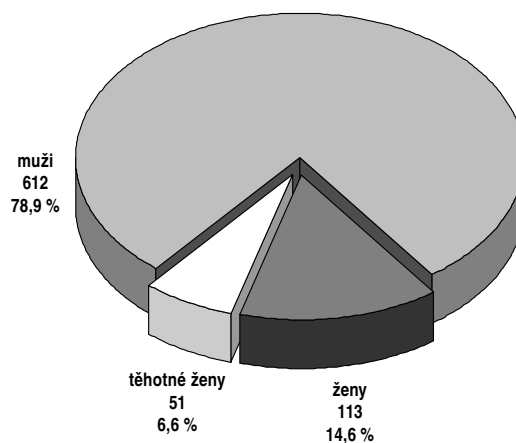
Graf 1: POČET VYŠETŘENÍ A POČET HIV+ V ČESKÉ REPUBLICE v jednotlivých letech (jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)
Absolutní údaje ke dni 30. 6. 2005

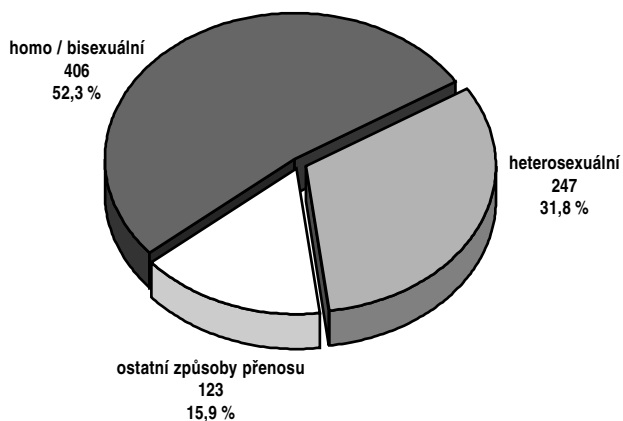
Graf 2: PODÍL SEXUÁLNÍHO PŘENOSU HIV V ČESKÉ REPUBLICE
(jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)
Kumulativní údaje ke dni 30. 6. 2005

Graf 4: HIV+ PODLE POHLAVÍ V ČESKÉ REPUBLICE
(jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)
Kumulativní údaje ke dni 30. 6. 2005

Graf 3: PODÍL HOMO/BISEX. A HETEROSEX. PŘENOSU HIV
(jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)
Kumulativní údaje ke dni 30. 6. 2005

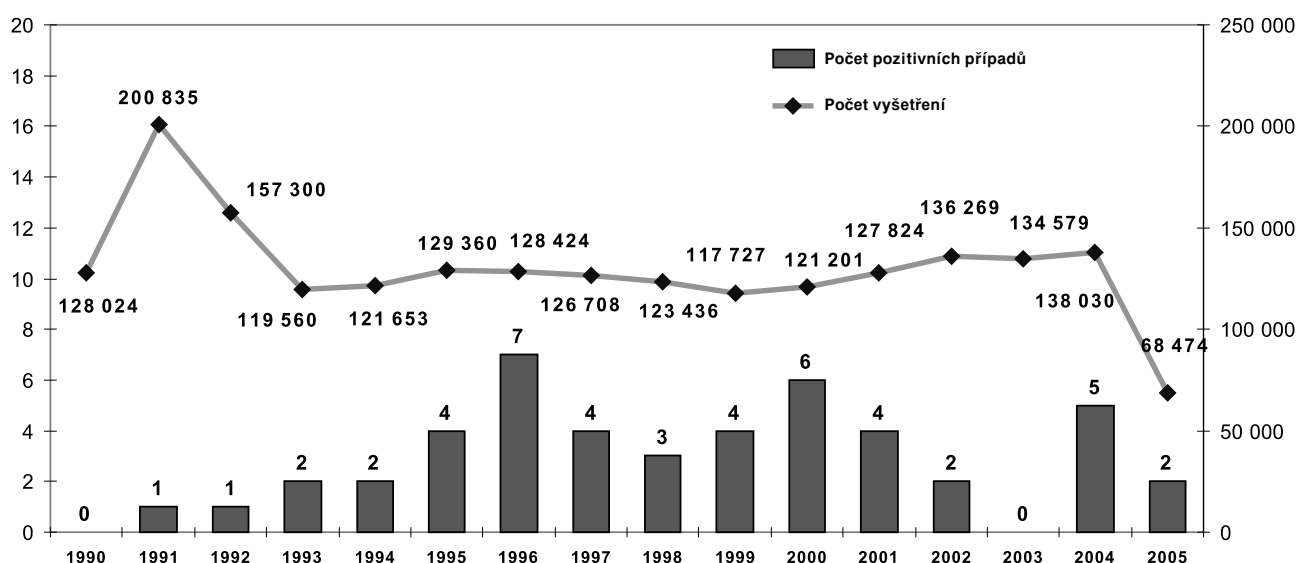

Tabulka 1: STADIUM INFEKCE HIV při první laboratorní diagnóze
(1. 1.–30. 6. 2005)

Stadium infekce	Počet případů
Akutní	6 (15,4 %)
Asymptomatické	23 (58,9 %)
Symptomatické non-AIDS	6 (15,4 %)
AIDS	4 (10,3 %)
Celkem	39 (100 %)

ve stadiu asymptomatické infekce (téměř 60 % případů), ve stadiu akutní infekce bylo zachyceno přes 15 % případů (stejně jako ve stadiu symptomatickém non-AIDS). Lze usuzovat, že povědomí kliniků (vyloučíme-li kontakty pozitivních případů, vyšetření na vlastní žádost

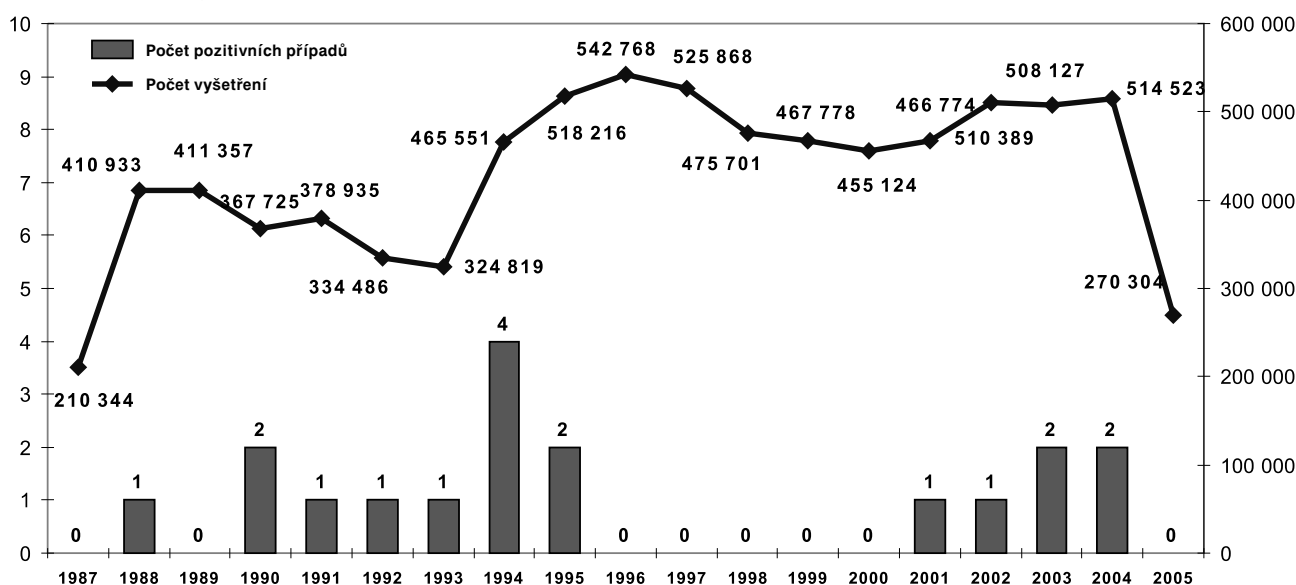
Graf 5: RUTINNÍ TESTOVÁNÍ HIV U GRAVIDNÍCH ŽEN V JEDNOTLIVÝCH LETECH (jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)
Absolutní údaje ke dni 30. 6. 2005

Graf 6: TESTOVÁNÍ KREVŇÍCH VZORKŮ V TRANSFUZNÍ SLUŽBĚ V JEDNOTLIVÝCH LETECH

(jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem)

Absolutní údaje 1. 7. 1987–30. 6. 2005

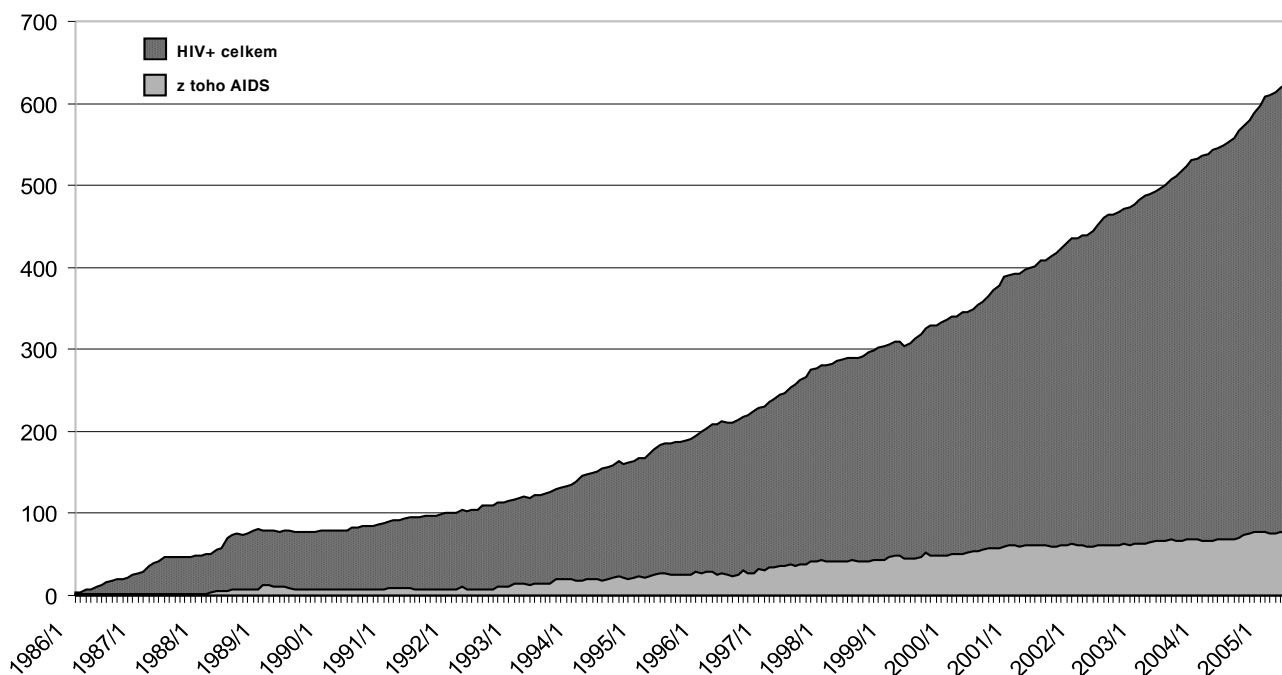
a rutinně prováděná vyšetřování gravidních žen) o možnosti HIV infekce u jejich pacientů se pozvolna zvyšuje a lékaři, včetně praktických, častěji ordinují vyšetření HIV. Ve 4 případech (10,3 %) byla HIV pozitivita zjištěna u již klinicky AIDS nemocných pacientů. Z toho plyne, že o přítomnosti HIV/AIDS je třeba neustále informovat celou lékařskou a zdravotnickou veřejnost.

Graf 7 znázorňuje počet osob v současné době žijících s HIV/AIDS. Znamená to, že strmě stoupá, díky intenzivní péči, počet infikovaných osob, které dlouho přežívají od doby první laboratorní diagnózy. Tento jistě velmi potěšující trend, ovšem přináší velké ekonomické

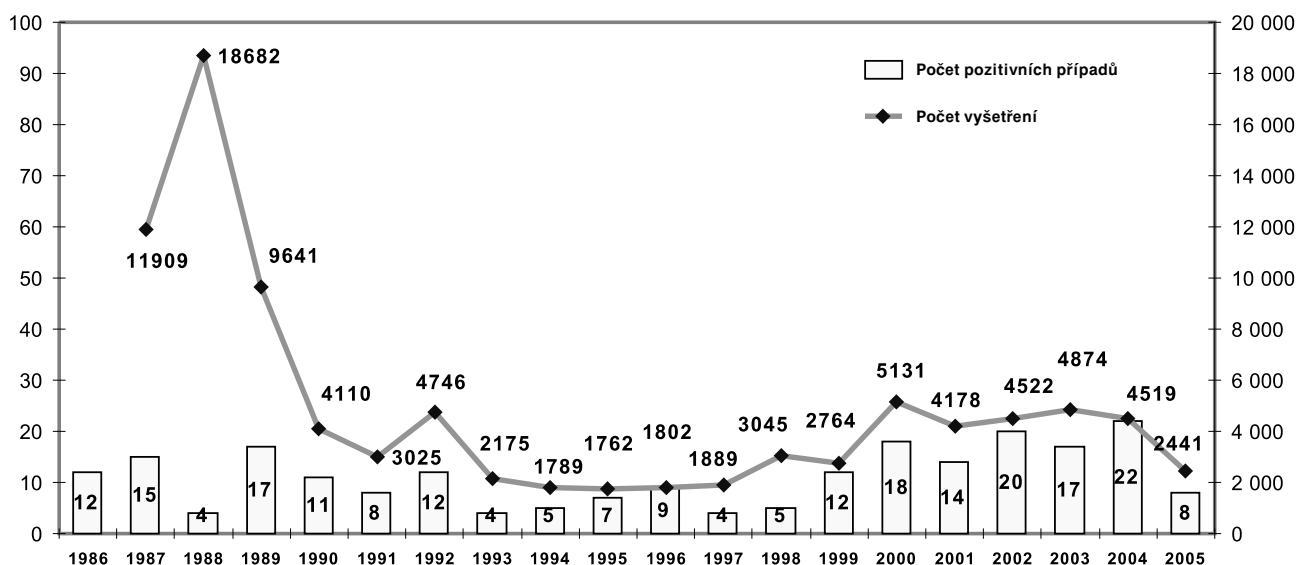
nároky na léčbu všech HIV pozitivních tak, jak je na vysoké úrovni praktikována v ČR.

Cizinci

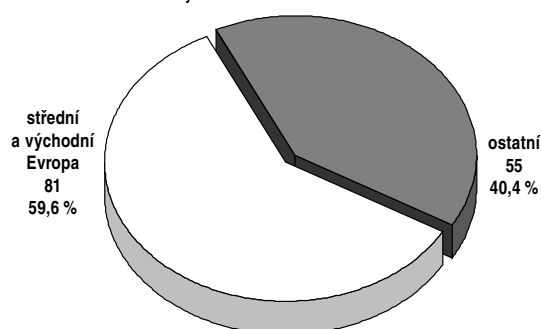
Kromě našich občanů a rezidentů bylo vyšetřeno v prvním pololetí 2005 celkem 2441 cizinců, zachyceno 8 HIV pozitivních případů (**graf 8**). Záchytnost v této populační skupině je 0,32 %, tedy více než 10x vyšší než v české populaci. HIV pozitivní cizinci pocházejí především ze států střední a východní Evropy (**graf 9**), ovšem složení skupiny je jinak velmi pestré.

Graf 7: OSOBY ŽIJÍCÍ S HIV/AIDS V ČESKÉ REPUBLICE (jen občané ČR a cizinci s trvalým pobytem) Měsíční údaje ke dni 30. 6. 2005**Graf 8: POČET VYŠETŘENÍ A POČET HIV+ CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE v jednotlivých letech**

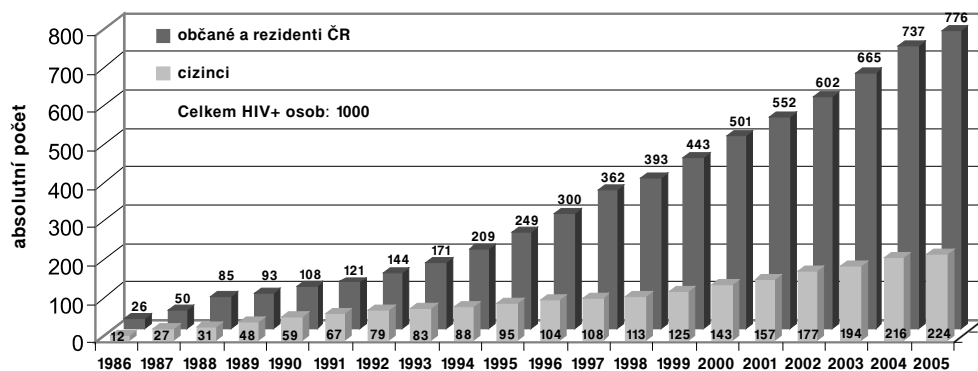
Absolutní údaje ke dni 30. 6. 2005

Graf 9: HIV+ CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE

Kumulativní údaje za období 1. 1. 1995–30. 6. 2005

Celkový počet HIV pozitivních případů diagnostikovaných v Národní referenční laboratoři pro AIDS ve Státním zdravotním ústavu dosáhl k 30. 6. 2005 rovné tisícovky (graf 10). První tisícovku jsme dosáhli ve dvacátém roce diagnostického působení a přejeme sobě i celé České republice, aby dosud pomalý vzestupný trend ročního počtu nově diagnostikovaných případů HIV/AIDS zůstal i nadále zachován.

Graf 10: CELKOVÝ POČET HIV+ OSOB V ČESKÉ REPUBLICE VČETNĚ CIZINCŮ. Kumulativní údaje ke dni 30. 6. 2005

Monitorovací program HIV/AIDS je částečně podporován z grantu IGA MZ ČR NR/7843-3.

Marie Brůčková
Jana Vandasová
NRL pro AIDS SZÚ–CEM

Marek Malý
Oddělení biostatistiky a informatiky SZÚ